

FERUM

SETMANARI BILINGÜE, SATIRIC Y DE BON HUMOR

Provincias: Un trimestre. 0'75 ptas.
Extranjero: Un año. 6'00
Número atrasado: 0'10

AÑO I N.º 6
Sóller 10 de Febrero de 1917

Correspondencia y Administración
Luna 27.—SÓLLER
No se devuelven los originales

Teatro... cidades

A D. Bartolomé Sampol

Presidente de la «Defensora Sollerense»

Una vez más nos hemos dado a conocer. Nosotros los sollerenses batimos el record de la ridiculez y de la excentridad; alardeamos de inteligentes, y cuando llega el momento oportuno de demostrar nuestra ilustración nos quedamos rezagados.

La compañía del señor Serrano ya se ha despedido de nuestro público; pero no se ha ido por tener compromisos serios con otra empresa, ni por no gustarles este valle de... lágrimas de Sóller, se ha ido sencillamente, y como quién no dice nada, porque nuestro selecto público no correspondía como debía corresponder, y antes de llegar al vergonzoso extremo, como otras compañías, de haber de pedir limosna para marcharse, han liado el patafate y se han ido en busca de otro público de mas afición y menos avaricia.

Muchas veces he repetido que aquí en Sóller no hay afición al teatro, y con el poco tiempo que hemos tenido para aplaudir la c. mpañía Serrano, he podido comprender que a falta de aficionados tenemos des aficionados que ofrecen espectáculos, mas o menos morales, gratis, sin el más mínimo pago para desaficionar los pocos aficionados que quedan ya.

Es verdad que en las funciones de los domingos por la noche el público era numeroso, pero en los días laborables, aparte de los abonados, la concurrencia era escasísima, y un lleno semanal no basta para sufragar los muchos gastos que ocasiona una compañía así.

Con esto queda demostrada la poca afición teatral que los sollerenses te-

nemos, porque con el número de habitantes que cuenta Sóller, con un átomo de afición, es bastante para llenar las localidades diariamente.

Con el fracaso pecuario de esta compañía comprenderá, señor Presidente, que es inutil la formación de la Cátedra de Declamación proyectada, y si no quiere que sea un fracaso, anule las gestiones hechas para su formación, y no repare en dar cine sin variedad de ninguna clase, y si como siempre algún falso aficionado se queja de este permanente espectáculo, entonces haga V. suyas las palabras de torero Guerrita:

Nu teneis utes más toreros que los que sus mereceis.

URBANO ROSELLÓ

DE BALLS

—¿Que me contas Catalina?..

—Cóm van es balls?..

— De primera;

—¿y tú?..

— Diumenge no hey era,
perque se nostra padrina
diu qu'es balls son un mal bollit
qu'obrin ets enteniments,
y que ses atlotes decentes
sols han de ballà dins es llit

— Idó jo trop qu'es temps es fret
y mos falta calentó,
y per foji se fredó
res tan bó com un ballet

— Pero si hey vaitx mermularán
y un'atlota-xerrada..

— Vesí en se cara tapada
y així no't coneixaran,

— ¿Qué hey va molta gent?..
— Espanya

a «can Domingo» veurerle,
diumenge estava tot ple.

— Y a «can Peric»?..

— No tanta
com a «can Domingo» ni vá,
perque allá tenen, fieta,
un piano de maneta
y es punt es mal d'agafá.

— Saps que me venen tentacions
de diumenge que vé anarhi

— Y ja's segú lnes, vesí

no vajes de contemplacions,
qu'ara que joves som
de riura es se nostra ruta,
y ara qu'ets jove disfruta

que res mes tenim d'aquet món

— ¿Pero es pecats que cometém?..

— Des pecats, no vulgues teme,
que llevó vé se corema
y de tots mos confessarem!..

N'URBANO

DESPEDIDA

En Bartomeu Obradó, conegut per nos-
tres lectòs p'es *Sastillo*, ahí dematí se
despedí de noltros

No sen vá capritxosament a cap nació
extranjera a prová fortuna, sen va forsoza-
ment a té es servici; masse sabem es sen-
timènt que té de deixá Sóller, qu'enca-
que no'es seu poble natal, aquí hey deixa
es seus amics y es seus amores.

Se despedida que li ferem a n'es tren
no va essé trista, perque entre noltros no
conexem se tristó, pero va essé una pro-
va entusiasta d'amistat, una despedida
carinyosa, fraternal, y *tuiti cuanti*.

Moments antes de parti mos va pro-
meté fermós totas s'es visitas que li per-
metràn totas ses seues escassas forsas me-
tàlicas, (y en se paga de soldat no'es d'
estrenyá si està débil) aparte de que set-
manalment, mos escriurà ses novedadats.

Aparte de tot, enmitx de se seu pena,
tenia un consol, eli com he trabayadó sap
lo imposible que se fà per noltros se vida,

ell veyá que així com van ses cosas era imprescindible un desenlás *famatorio*, y així servint el Rey, te segús dos pans, siucons y sis céntims, y encara que poc, està conforme, mes val *algo que nada*.

Mos suplicá que noltros el despedisim, demunt aquest setmanari, de tots aquells amics qu'ell no'hu havia pogut fé personalment y de totes ses atlotes que, principalment fabricantes, havia fet entadá posantles a n'EN XERRIM.

En molt de gust nostro fehirn es seu gust y a més feim constá qu'es injustament tenirli rabi, perque sabém qu'ell era incapaz de ofen-dre ningú, y que molts d'atlotes que li tenen rabi per causa de s'escriura, no ni tendrian si sabian que pes seu bé, no ha fet cas de lo que li han contat, per no fé públic certas faltas que han comesas.

Ara sols me resta darli en nom des demés redactós, un saludo carinyós impossible d'esplicarli, y desitxám qu'en véní no se queixi de cap mal. y que dugue ben formal en lloc de trinxes vermeyas, a ses *mangas* ses estrellas de'un capitá general

BOURAN

Tofol, y cuant tocá a s'hompare, aquest li fé una mique de sermonet y después com aquell que fá una gran acció va di a n'es seu fiy.

—Mira Tofol, perque no te pugues queixa de noltros, a demunt se caixa hey ha dos reals, vesi fiy meu, vesi y pren tot es dobbés que vulgues; un dia a l'any s'olla se crema fiy meu.

LA SENYORA ROSA.

BANDO

Si jo fos batle faria a nes poble publicá, un bando en castellá qu'amb'altres cosas diría:

Jo jefe de s'Alcaldía des poble Fulano de Tal, faítz a sobre en general se meua determinació, castigant tot infractó amb' se gran pena capital.

Prohibesc amb'absolut es critica lo que jo faítz, ni empaxtersé de si vaítz a jugá en se juven tu, ni si faítz se Lley de s'embut; en rés vuy essé criticat y si en res vaítz equivocat gordauhó dins se *catxupa*, que d'aixó en te se cupa es poble que m'ha nombrat.

No vuy que me critiquin més amb'aixó de subsistències, de si faítz impertinències afavorint es peixetés, o si deix sé es panedés que pujin un poc es pá, ni que pugue aturá venguen patatas podrides, perque en qu'hey pos medidas aixó es molt mal d'aturá.

Perque heu de considerá, qu' un batle es veu compromés a callá y a no di rés a se gent qu'el va votá y a n'aquests no castigá en que cometin infraccions les he de tapá es recons; si les faítz impertinències jo voré ses consecuències amb'veni altres eleccions.

Es directós de diaris no me vulguen agraviá y procurin publicá sols paraulas necesaris. Un des mes estrefolaris de tots es que Sólle tenim perque sempre'n dona ventim sense gens de compassió domés esper s'ocasió per castigarlo, EN XERRIM.

SOR-LLEO.

Es calsons den Pau

En Pau aquell dia s'en anava tot gojós a festetja, perque estrenava uns calsons nous y ja frisava que s'atlota el vés.

Arribá a ca se *Dulcinea*, y de demunt es portal ja demandá a ne Tonina y a madó Bet, que trobavan a n'aquells calsons nous que li havia cosits sa mare.

Totas dues li pesaren revista y totduna esclesiren en riayas.

—I ara de que reis?... Preguntá en Pau.

—¡Jesús Pau! respondió madó Bet, y que no'estás empegaht?.. Dins s'olla d'aquests calsons hey cap es Batle qu'es deu vegades mes gros que tu!

—Son aproposit, perque tenga lloc per engreixa.

—¡Aquesta si qu'es mascle!—esclamá ne Tonina—¿Que no veus que d'una cama son dos dits mes llars que de s'altre? ¡Ah aubercoc! ¡No tho dic jo!

En Pau se cercioná qu'era veritat lo que li deyan, y devant ses riayes des'atlota y de sa sogra, parti cap a caseva, dispost a doná un *alraco* a se mare.

Cuant entrá dins es carré vé se mare demunt es portal, y cent passes antes d'arriba a ella ja li cridava:

—¡No me'n feis cap may de condreta! ¿Veis aquest calsons amb'una cama dos dits mes llarga que s'altre?.. Un dia d'aquests teyaulemè, perque diumenge en torná de se possesió, les me vuy posá y no vuy qu'a ca s'etlota puguen torná riura de jo.

Sa mare prometé que les hi arreglaría y ell entra tot enfedat per dins es corral, ahont hey trobá se jermana majó que sembrava monjetas.

En Pau que no's fiava molt de se memori de se mare, y per tot lo del mon no volia torná servi de riayes a ca s'atlota, per está mes segú també encarregá a se jermana que li tayás dos dits se cama esquerra des calsons.

Tanta era se rabi que duya que no volgué torná sorti, y sen pujá a jeura, demunt es sótil, ahont hey trobá se jermana petita que li feya es llit.

—Mira Pixedis, mumare in'ha fet es calsons amb'una cama dos dits mes llarga que s'altre. Per si mumare no pensás arreglarlosme, t'encarrec a tu perque m'acursis dos dits a se cama esquerra. ¿Hey pensarás?

—No passes cuidado.

Es diumenge siguiente en Pau cuant arribá de se possesió, se'n pujá correns cap a nes cuarto, tot content perqu'es-

perava que podria Iluhi es seu *garbo*, en sos calsons nous arreglats.

Se llevá se roba vuya, y cuant se va havé posada se nova se pegá uyada a nes calsons y.... ¡Oh fatalidad! se cama esquerra qu'és diumenge antes era dos dits mes llarga que s'altre, avuy era cuatra dits mes curta.

Se mare y ses dues germanas ¡Totas tres! havian complit s'encarrec d'en Pau y en lloc d'arreglarloshi li havian iutilisats aquells calsons qu'eran se seva fantasia y es seu orgullo.

SASTRILLO

Ferrocarriladas

Per un instant de compassió per aquets mossos que per mala sort es dia des sorteio les tocó un número baix, y qu'avuy s'havian de presentar; he agafada se ploma, per dirí una pregunta a n'es President de se Junta des Ferrocarril de Sóller.

L'any pessat, un socio fundado va fe una proposició a sa mencionada Junta, solicitant qu'aquets pobres soldats, disfrutaren d'una rebaixa de preu a nes pasatje, perqu'en tal rebaixa poguessen en menos sacrificis, un dia de permís, veni a veura es seus pares, lo que així un homo que domés pot dispondre de sis céntims diaris, es de tot punt impossible arribá a reunir ses 3'30 ptas. que costa es trayecte d'anada y venguda d'aquesta linea.

Es president fos per llevarse de devant es solicitant, o fos perqu'era vé, contestá que ja'n havia perlat en sos demés de se Junta y que tots trobaven justa y ben justa una rebaixa de preu a n'es soldats.

Y ara pregunt: ¿Cóm es senyó President qu'havent, aprovada se proposició, encara es s'hora que l'han de posá a se disposició des públic?...

Don Geroni te se paraula y l'*Heraldo* a ses suas ordes y esperam mos derà una contestá satisfactori.

**

Y ja que tenc se ploma en se mà vuy fe sobre a n'es Gerent de se mateixa companyia, que son molts que se quiyan de s'urgenci qu'emplea per cobrá es contes. Així es que totduna qu'arriba una mercaderia en so tren, inmediatament corren a cobrá se factura a nes duenyo. Aixó seria passadó si no fos qu'aquesta companyia encara te un pico a pagá de l'any pessat a tots ets accionistas.

Per aixó es qu'aconseyám a n'el senyó Gerent que ja qu'es tant puntós en so cobrá qu'heu procuri essé en so pagá.

Y ja que perlam des dividendo de l'any

EN XERRIM

MIRAREX VI

pessat, suposam qu'en vista qu'ets accionistas l'any pessat no cobraren completament com se devia, el senyó Gerent y es demés de se Junta deven havé renunciat a cobrá se seua paga.

¿Qui es que diu que nò?.... Mehem qu'alsi un dit....

¡Tothom l'alsat! ¡Ningú so ha cregut! ¡Mirau amb'a quin concepte de poca idalguía que tenen a se Junta des Ferrocarril de Sóller!

UN ACCIONISTA

De sa Pobla

Es tema de totas sas conversacions es s'asunto d'es secretari; per dins es casinos y casas particularas no se parla d'altra cosa; uns creuan que les pagará totas plegadas, mentres qu'altras creuen que no será res, que tot será fum de formatjada uns creuan que ja està procesat, mentres qu'altres diuan que tots es qui ja han cobrat es dobbé no volen res cuantra ell; uns que sera jutjat per lo militá y altres que per lo civil, y no hay hò qui amb sabisga res en net.

Diuen qu'es governadó l'hi ha fet demanda sa dimisió y que ja tenen un altra secretari interino qu'el farán se de cibertora y qu'en Marqués tras cortina actuará lo meteix, seguint sas cosas tal com estavan, y es trist qu'a sa Pobla no sa puguen fé sas cosas amb lley y raho y que hajan de consentí amb he que es qui manetjan s'administració des poble, después qu'els han descubertas sas suas mangarrufas y malas mañas encara n'hi haja que treguin sa cara per ells en lloc de treurelos des poble a puntadas de peu.

Sa responsabilitat es per tots aquells que comportan sa mala administració y al mateix temps sa fan complices de sas immoralitats comesas.

Ja veurem en Jelat ahont s'ajeurá y quinas consecuencias resultarán de tan ta algaradia administrativa; per un vent es jocs prohibits son permesos o tolerants y hasta guardats per personas que pes perentesc que tenen amb' so batle, se donan to de governarho tot; ses casas de lenorini també están patrocinadas pes mateix Pericás, segons manifestacions fetas pes mateix, qu'haven vengudas unes silfides, una francesa y un'altre belga a prová fortuna a un café qu'en solan admetre de aquesta casta de *bollits*, no poguent entendre'rse amb se madona amb respecte des preu des llit, aquest se posá per intermediari y consegui s'arreglo de sas pots; de modo que aquest se fé com a representant de sa autoritat y pes seu volé y pôde, quedarán a la casa fent fletes a tres pes setas cada un, una pesseta per sa mà-

dona y sas dues restants pe sas que plan xarán es llensols.

Son tantas y tan grossas irregularitats que se come-sin a cienci y paciens des qui comandan, que no acabariam may.

Es CORRESPONSAL

XERRIMADES

Dimars, cuant plovia mos trobarem amb'un concejal que se pasetjava en so capell en se mà y es paraigo devall es bras.

Li demenarem es motiu d'aquella rareza y nos contestá:

—*Las primeras lluvias sirven para refrescar las ideas.*

¡A carape! ¡Bona idea! ojalá tots es demés de Consistori fessen igual, tal vegada pensarian lo necesari qu'es cubri se plassa, perque aquests días d'aigo, ses plasseran no s'han volgut posá a s'intemperi des temps, y noltros no tenguem verduras pes nostre cuinat diari.

Dins una sabateria

—Mehem mestre, daumé unas sabates que no fassin mal a nes cap.

—A n'es peus, voldreu di.

—No, no, a nes cap, perque se meua done, te se costum de tiraslesme de tant en tant.

De dins Sóller meteix hem rubuda se siguiente epistola firmada per un «Socio».

Es jovent está impacient sense saber ahont ená si no's posá a jugá o s'engata d'aigordent.

Per paga ses Sociedats en que siguen de Recreo, es socios segons *lo veo* allá no estan gens recreats.

Un socio no fa res més, que pagá es duro d'entrada y tení adelantada se pesseta cada mes.

Pero no'hey serqueu diversions, ni jocs per entreteniments, allá sols son jocs indecens per escurarvos es recons.

Per aixó senyó President organisi uns cuant ballets, y així veys y jovenets tothom estarà content.

Així com se queixa mora per no teni divertiments, si vol tenirmos contents procuri a la «Defensora», ultimá amb enegias fé de máscaras uns ballets, y entre música y rollets disfrutá aquests derrés dias.

Varias mares de famili se queixan per-

MINÍX V.E.

EN XERRIM

que ja no deim res a nes Batle sobre es jocs prohibits.

Pero considerau, santas dones, qu'es Batle te altres feynas amb'aixó de ses subsistencies, y ell pensa que, qui molt abraçsa poc estreny.

Deixaú fè, tot s'arreglará p'el temps.

Y perque veieu qu'es Batle fà tot lo que pot a favó d'es poble, demanau a tots es panadés, y voreu qu'estan contents d'ell, perque ha consentit que ells pujasen dos centims per kilo es pa de primera classe, des preu tassat per se Junta de Subsistencies, y tres centims es de segona classe.

Lo poc que fà heu fa malementy encaixa voleu que se cuidi d'altres cosas.

Teniu paciencí.

Una senyóra s'altre dia, va cridá un lleitè perque li vengués una mesura de llet.

Cuant se senyora parava s'olleta, reparà qu'aquell liquit era aigo sense gens de llet.

—Pero hombre, v aixó qu' es?

Mecatxis, respondé es lleitè, aixó es que quant he preparat ses gerras, a n'aquesta no he pensat a posari gens de llet.

Aquestas aigos d'aquest dias han servit per inspirá a n'es nostros poetas. O sino escoltau:

Escoltaumé estimat jermans
es sermó que vaitx a fé:

Per aprende de ballá bé

heu d'aná a n'es Brillans

Es mestre es belladó molt fi
que cuant balla sempre bota
y mes cuant balla se Jota
es talment un xerefi.

Amb que siga embusterò
ell val molts de pessetas;
per tocá ses castanyetas
va fé posá un lletrero.

Cuatre joves abrinats
quant sortirem a ballá
un brillant varem trobá
y quedarem enlluernats.

Amb'un cop de vista fina
poguerem veura qu'era fals
y que tenia es resals
ben untats de veselina.

Y es qui'ldu sap brevetjà
d'essé un gran balladó
pero es tant petitó
que se moca amb se má.

JAUME PIZA
Y lo demés estimat companyó
heu tayam per no allargá se cansó.

Dialec d'actualitat:

—Ola Juan! ¿Com te vā?...
Com qu'estigues enfadat,
que te veix tan atribulat
no sé que me de pensà,

—Jo'hey estic y tenc rahó
y tampoc me falta motiu,
a cameua tenc un niu

qu'es molt mal de consolarlho
—Sempre estás a ses meteixas,
per mi desitxas un trono,
no me con'sis penas, homo,
fa un mes sempre te queixas.

—Per forsa m'he de queixá
no's que me queixi per ganas,
pero fa dues setmanas
que no tenc trabay ni pá.

—Fos de tu men aniría
a qualche noble senyó,
y ell en veni s'ocasió
des vot rescabalaria

—En qu'en trobaren ben bò
a ses votacions l'any passat
ja estic tant desenganat
que no confiy amb res d'aixó.

—Aixó es una medida
que tal volta t'anirà be,
un politic vertadé
crec que des seus may s'olvida.

—Saps que te fan aquests senyós,
cuant t'han de menesté,
antes te fan un papé
pero después... t'en fan dos.

—Jo no sé que m'he de pensá
cuant te veix tant desenguenat;
tant negre mo has retretat
que pens si'm ferás canviá.

—Giret y no te sebrá greu
avina en sos desenguenats,
som molts que mos hem aplegats
ja per la graci de Deu

—Jo antes hey vuy pensá,
demá et duré se resposta,
ara m'en vaitx a canostra
que m'esperan per sopá.

—Jo també, y no m'espera
se meua gent per sopá,
per molt qué serquin es pá
no ni'ha dins se pastera.

UN DESENGUANAT

Passa temps

XARADA—Pi-pa.

CAVILACIO—Son Servera.

SEMBLANCES—1 En que te comes—2. [En que te coua—3. En qu'es salerosa.

FUGA DE VOCALS—Tot Mallorca he corregut
redolant com una bolla—tan guapo com es de Sóller—cap poble he corregut.

XARADA

Se primera es una cosa
que no té res de dolent;
molts de pics he pres segonà
amb' gotetas d'aigordent.

A se primera y tercera
l'empren molt a un villá;
y de tot per dins cateua
se ben sert de que ni ha.

SEMBLANCES

1. En que s'assembla Sóller a un tinté?
2. Y un tinté a un plat d'estufat?
3. Y es sol a mi?

CAVILACIÓ

AMO GIL

Compondre amb'aquestas lletras un illatje mallorquí.

FUGA DE VOCALS

s.s.ll.r.cs m.s q...x.m
q.. f.n c.n. c.d. d..
y c..nt v. .n. c.mp.ñ..
l. d..x.m m.r. d. f.m

BURROSS

Ses solucions disapte que vé

Anuncis d'En Xerrim

Setmanari bilingüe, satíric y humorístic

Se desitja vendre un fonógrafo de primera bona, bona, pero bona! marca Paté, amb ses seues respectivas placas amb tota classe de *Couplets y completas, Operas y Comedias Manolecs y Dialegs*.

Aprofitau s'ocasió
si de gànga anau conformes
y si voleu mes informes
a sa nostra Redacció.

Juventut eterna...

...se consigueix usant s'AIGO TRIUNFAL POGRESIVA, que garantisen que no conté nitrat de plata ni sustancies nocivas a se salut.

No embruta se pell ni taca se roba.

Preu: 5 pessetas botella

¡Fora cabeis blancs! ¡Viva se juventud! En venen a Palma: a se perfumeria Inglesa, Cadena 6—Perfumería Oriental, Quint 1 y 3

—Perfumería de D. Lluc Canals, Brosa 10 y a SOLLE: Jermanas Estades, Plassa Constitució 16 y a se Perfumería Artística, Lluna 5 y a totas ses principals perfumerías d'Espanya.

||| Qui torna en sos cabeis blancs
es perque vol!!!

A s'imprenta, Moderna d'en Calatayud, Carré de sa Lluna 27 hey trobareu per vendre.

Novelas per suscriura,
llibres d'aquells que fan riura
pes colbos y s'es butxaques,
carteras, també petaques,
objectes per escriura,
tarjetetas ben maques
per visita, suscripcions
a nes diaris nacionals,
extranjés, tarjetas postals
propis per felicitacions.
De tot alla trobareu
y des preu no vos queixereu.